



ด้านหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี

ชิลชิลแบบ 'อีสต์ มีท เวสต์'

บนเส้นทางศิลป์

เมืองหน้าด่าน ราชบุรี

ความรู้มรดกของศิลปะในสยามประเทศ มิได้จำกัดอยู่แค่ในห้องภาพชั้นนำ หรือแกลเลอรีสุดหรูเท่านั้น แต่งานศิลป์เหล่านี้ยังแฝงเร้นอยู่ในรากเหง้าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างช้านาน

จังหวัดราชบุรี หรือเดิมคือเมืองราชบุรี เป็นหนึ่งในเมืองท่าที่สำคัญมาแต่อดีตหลายร้อยปี มีหลักฐานโบราณคดีจำนวนมากที่บ่งชี้ว่าเป็นชุมชนของเมืองท่าค้าขายมาแต่เก่าก่อน จึงไม่แปลกที่ราชบุรีจะกลายเป็นแหล่งปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่รับอิทธิพลทั้งจีนและอินเดีย ผ่านอิทธิพลทวารวดีที่เป็นรัฐยุคแรกๆ ในสยามประเทศ พัฒนาขึ้นกลายเป็นบ้านเมืองที่รับพระพุทธศาสนาเข้ามา

ราชบุรีจึงจัดเป็นหนึ่งในเมืองแห่งประวัติศาสตร์ที่รวบรวมศิลปะและสถาปัตยกรรมยุคที่หลากหลายแขนง ที่รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกไว้ ณ ที่นี้ แห่งนี้ อย่างมากมาย ซึ่งแต่ละชิ้นล้วนสมบูรณ์แบบหาจับตัวได้ยากเลยทีเดียว

ผศ.ดร.ปริติ พิศภูมิวิธิ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เล่าให้ฟังว่า โดยภูมิศาสตร์ของเมืองราชบุรีนั้นอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นเมืองหน้าด่าน ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากเมืองหลวง ทำให้ขุนนางชั้นผู้ใหญ่มักเดินทางแวะเวียนผ่านมาที่นี้อยู่เป็นประจำ

"จริงๆ แล้ว เมืองราชบุรีมีความสำคัญมากกว่า



พระอุโบสถของวัดศรีสุริยวงคาราม



พระอุโบสถของวัดคงคาราม



พระปรางค์ของวัดมหาธาตุ

"จริง ๆ แล้ว เมืองราชบุรีมีคุณค่าสำคัญมากกว่านั้น เพราะกาญจนบุรีและราชบุรีเป็นด่านแรกที่พม่าจะต้องเคลื่อนทัพผ่าน และการเป็นปราการทางด้านทิศตะวันตกด่านแรกในการป้องกันข้าศึก และพิทักษ์นครหลวงให้อยู่รอดปลอดภัยนั้น จึงต้องส่งบุคคลสำคัญไปประจำการ อาทิ สมเด็จพระบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) พบว่าการสร้างค่ายทหารแห่งแรกทำให้เมืองราชบุรีกลายเป็นเมืองที่สำคัญในการรักษาพระนคร รวมทั้งการเป็นเส้นทางของประวัติศาสตร์ในฐานะเมืองท่าแต่อดีตทำให้ราชบุรีมีทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ที่แฝงไว้ด้วยกลิ่นอายของชาติตะวันตก ผสมผสานกับศิลปะเมืองหลวงเสียเป็นส่วนใหญ่"

แม้ว่างานศิลปกรรมไทยแบบดั้งเดิมนั้นจะมีความงามจนเป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ของชาติ แต่ด้วยอิทธิพลของชาติตะวันตกที่เริ่มเข้ามาในสยามประเทศนี้เอง ทำให้รูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรมต่างๆ ได้ถูกนำเข้ามาเผยแพร่ในบ้านเมืองของเรา โดยเมืองราชบุรีได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปะของต่างชาติเข้ามาสอดแทรกอยู่ในงานศิลปกรรมหลากหลายแขนง เช่นกัน ซึ่งตรงกับช่วงรัชกาลที่ 5-6 ของกรุงเทพฯ เราจึงได้เห็นงานศิลปกรรมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ในงานสถาปัตยกรรม

ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี ที่แต่เดิมเคยเป็น ศาลาว่าการมณฑลราชบุรี ก่อนจะ



เปลี่ยนมาเป็นอาคารจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์อย่างถาวรในปี พ.ศ.2529 สิ่งที่ได้โดดเด่นนอกจากโบราณวัตถุต่างๆ ที่จัดแสดงภายในแล้ว จะสังเกตได้ว่าอาคารหลังนี้ได้รับอิทธิพลของรูปแบบการสร้างมาจากสถาปัตยกรรมตะวันตก ซึ่งเห็นได้จากซุ้มทางเข้าด้านหน้าของตัวอาคารที่เป็นลักษณะที่โค้งมนแบบยุโรป อันเป็นไปตามพระราชนิยมในสมัยนั้น

แต่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก็ไม่ใช่ที่เดียวในราชบุรีที่มีงานสถาปัตยกรรมตะวันตก เพราะ วัดศรีสุริยวงศาธรรมิโก วัดที่สมเด็จพระบรมมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง บุนนาค) ผู้สำเร็จราชการในรัชกาลที่ 5 ได้สร้างขึ้นและยังเป็นวัดประจำตระกูลบุนนาค ก็มีพระอุโบสถที่มีรูปแบบผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมไทยกับศิลปะตะวันตกแบบโกธิค ซึ่งแปลกตาและงดงามอย่างยิ่ง



ตัวละครหนังใหญ่



จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดคงคาราม



จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดคงคาราม



ภายในของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี

ไม่ว่าจะเป็นซุ้มประตูแบบโค้งที่เหมือนกับพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เสากลมแบบคอรีนเธียนหรือภายในที่แม้จะไม่มีจิตรกรรมฝาผนังเหมือนวัดอื่นๆ แต่กลับประดับด้วยหินอ่อนสีน้ำตาลและโคมไฟแบบตะวันตก ทำให้วัดศรีสุริยวงศาธรรมิโกเอกลักษณ์และถือเป็นเพชรเม็ดเอกของเมืองอ่องมังกรเลยทีเดียว

อีกหนึ่งสถานที่สำคัญที่มีความโดดเด่นทางด้านศิลปกรรม ก็ต้องนึกถึง วัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใจกลางเมืองราชบุรี ชื่อเสียงเรียงนามอาจไม่เป็นที่คุ้นหูเท่ากับวัดมหาธาตุในอีกหลายๆ เมือง แต่ความสำคัญกลับไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากันนัก

วัดนี้มีพระปรางค์สูงใหญ่เด่นเป็นสง่า มองดูติดกับท้องฟ้าสีสดงดงามยิ่งนัก พระปรางค์เป็นแบบอยุธยาตอนต้น คือมีซุ้มทางเข้าทางทิศตะวันออก มีพระระเบียงล้อมรอบ ประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นระยะ ทั้งนี้ ถ้ากล่าวถึงงานจิตรกรรมฝาผนัง สถานที่แห่งหนึ่งที่พลาดไม่ได้ ด้วยมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่โดดเด่นและงดงามหาที่เปรียบมิได้ วัดคงคาราม วัดมอญที่ตั้งอยู่กลางชุมชน มีเสาสหเสีแบบมอญและเจดีย์ทรงมอญเรียงเป็นระยะที่หน้าวัด

ภายในพระอุโบสถมีภาพเขียนเรื่องพุทธประวัติงดงามเหลือจะพรรณนา ทั้งลายเส้นก็กินใจ ความพิเศษของจิตรกรรมฝาผนังที่วัดคงคารามคือ การผสมผสานความเป็นตะวันตกอยู่ในงานเขียนได้อย่างกลมกลืน

เพื่อให้ได้ชื่นชมกันแบบใกล้ๆ ชิมชาบกับความอ่อนช้อยของงานศิลปะสถาปัตยกรรมชัดๆ วันเสาร์ที่ 28 กันยายนนี้ มติชนอคาเดมี อาสาพาไปทัวร์ "ศิลปะ-สถาปัตย์ มณฑลหน้าด่าน เมืองราชบุรี" มี ผศ.ดร.ปรีดี เป็นวิทยากรเช่นเคย และเสริมทัพด้วย ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม นักประวัติศาสตร์

ศิลปะ สังเกตคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร หนึ่งในกูรูทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะทางโบราณคดีของไทยมากกว่า 40 ปี มาร่วมทำกิจกรรมพิเศษแบบเอ็กซ์คลูซีฟ

ด้วยความที่ อ.สันติเป็นผู้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ และถ่ายทอดประสบการณ์ด้านศิลปะในมุมมองที่นำติดตาม ด้วยแนวทางการอนุรักษ์แนวทางเดิม คือ การวาด การใช้สีน้ำในการวาดบันทึกภาพสเกตซ์ภาพร่าง รวมไปถึงการใช้กล้องดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการทำงานอนุรักษ์ได้อย่างลงตัว เป็นการสร้างคุณูปการด้านการศึกษาศาสนาปัตยกรรมไทย และการอนุรักษ์ ที่มีผลงานมากมายนับไม่ถ้วน

องค์ความรู้ที่ท่านสั่งสมไว้อย่างมากมาย ทำให้เพียงแค่เห็นรากฐานของเจดีย์ หรือซากปรักหักพัง ท่านก็สามารถสเกตซ์ภาพเต็มของสถาปัตยกรรมชิ้นนั้นๆ ได้อย่างน่าอัศจรรย์

ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมระหว่างทัวร์ราชบุรีครั้งนี้ที่ ผศ.ดร.ปรีดีขอได้ไว้คือ อ.สันติจะลงมือสเกตซ์ภาพสถาปัตยกรรมจริงให้ดูกัน ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่เราจะได้ดูการสเกตซ์ภาพจริงๆ จากฝีมือของท่าน ถือเป็นไฮไลต์ที่คนชอบงานสถาปัตย์ไม่ควรพลาดอีกอย่างหนึ่งในทริปนี้เลยทีเดียว

อนุภาค ชัยชนะดารา คณินพงศ์ บัวชาติ

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร.0-2954-3977-85
ต่อ 2123, 2124 (จันทร์-ศุกร์) 08-2993-9097,
08-2993-9105 (เสาร์-อาทิตย์) <http://www.matichonacademy.com>